

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 67/09-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti A., USA, zastúpenej advokátom JUDr. P. V., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Cb 1/1999, za účasti Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Cb 1/1999 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Cb 1/1999 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti A. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € [slovom dvetisícpäťsto eur (75 315 Sk)], ktoré jej j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti A. trovy konania v sume 245,70 € [slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov (7 401,96 Sk)] na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 67/09 z 5. marca 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti A. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Cb 1/1999 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 13. januára 1999 krajskému súdu návrh, ktorým sa domáhala zaplatenia istiny v sume 9 600 000 USD s prísl.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Sťažovateľka sa domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom krajského súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a zároveň sa domáhala aj uloženia príkazu krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon požadovala aj priznanie finančného zadosťučinenia v sume 300 000 € (9 037 800 Sk) a náhradu trov právneho zastúpenia.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3159/2009 doručeným ústavnému súdu 26. marca 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetnú výzvu, uznesenie a sťažnosť predložil vyšší súdny úradník dňa 24. 03. 2009 na vyjadrenie zákonnej sudkyňi JUDr. J. G.

Následne som zistila, že menovaná sudkyňa je t. č. práceneschopná, pričom jej práceneschopnosť sa predpokladá do konca mesiaca apríl 2009. Preto sa k Vašej výzve môže vyjadriť až po nástupe do zamestnania.

Z tohto dôvodu si dovoľím, vážený pán sudca spravodajca, využívajúc časový priestor v zmysle vyššie uvedeného textu, zaslať Vám k nahliadnutiu požadovaný súdny spis sp. zn. 35 Cb 1/1999, pozostávajúci zo štyroch častí.

Poznamenávam, že po Vami vrátenom súdnom spisu a skončení práceneschopnosti zákonnej sudkyne, sa JUDr. J. G. bezodkladne vyjadrí k predloženej sťažnosti.“

V doplnujúcom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 20. mája 2009 krajský súd okrem iného uviedol:

„Zákonná sudkyňa JUDr. J. G. mi listom, doručeným dňa 18. 05. 2009 oznámila, že vo veci sp. zn. 35Cb 1/1999 vytýčila termín pojednávania na deň 25. 06. 2009.

Súčasne poukázala na podrobné moje vyjadrenie - odpoveď na sťažnosť zo dňa 20. 01. 2009, ktorej jadro tvorí jej vyjadrenie, predložené k Spr. 2271/2008 dňa 12. 01. 2009, a ku ktorému obsahu odpovede nemá viac čo dodať, stotožňuje sa s ním.

Zákonná sudkyňa JUDr. J. G. ma požiadala, namiesto jej opakovaného vyjadrenia k veci, ktoré by i tak bolo rovnakého obsahu ako list zo dňa 20. 01. 2009, iba popísané inými slovami, predložiť Vám k veci sp. zn. 35Cb 1/1999, práve túto odpoveď zo dňa 20. 01. 2009, v ktorej sú zohľadnené všetky skutočnosti na vec sa vzťahujúce. Jej požiadavke vyhovujem a v prílohe predpokladám uvedenú odpoveď s tým, že by táto mala byť dostačujúcou.“

V pripojenej odpovedi krajského súdu sťažovateľke z 20. januára 2009 bolo okrem iného uvedené:

„Šetrením v predmetnej právnej veci som zistila, že postup súdu odôvodňuje záver o prietahoch konania v súvislosti s konaním o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Uvedený návrh bol Krajskému súdu v Bratislave doručený dňa 04. 11. 1999. Následne dňa 26. 11. 2000 bol spisový materiál predložený Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu podanej odporcom. Po rozhodnutí o námietke zaujatosti a vrátení veci krajskému súdu, bolo o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. 01. 2000 sp. zn. 35 Cb 1/99. Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca odvolanie dňa 11. 02. 2000, avšak opravný prostriedok spolu so spisovým materiálom bol odvolaciemu súdu predložený až dňa 26. 04. 2000. Najvyšší súd SR o podanom odvolaní rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Po vrátení spisového materiálu krajskému súdu dňa 28. 07. 2000 bolo o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodnuté až uznesením krajského súdu zo dňa 20. 11. 2002 sp. zn. 35 Cb 1/99. Takáto dĺžka konania o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nemôže byť ospravedlnená žiadnymi dôvodmi a v konečnom dôsledku znamená porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

K doplňujúcemu vyjadreniu krajského súdu doručenému ústavnému súdu 20. mája 2009 zaujala stanovisko sťažovateľka v podaní z 2. júna 2009, v ktorom uviedla, že v plnom rozsahu zotrváva na sťažnosti, pretože v napadnutom konaní podľa jej názoru došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 35 Cb 1/1999 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 13. januára 1999 bol krajskému súdu doručený návrh sťažovateľky, ktorým sa z titulu náhrady škody domáhala zaplatenia istiny v sume 9 600 000 USD s prísl.,
- 29. januára 1999 krajský súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku a odporcu vyzval, aby sa v lehote 30 dní k návrhu písomne vyjadril,
- 8. marca 1999 bola krajskému súdu doručená odporcova námietka k miestnej nepríslušnosti konajúceho súdu a 1. apríla 1999 „vyjadrenie k žalobe“,
- 14. septembra 1999 krajský súd nariadil termín pojednávania na 5. október 1999,
- 27. októbra 1999 krajský súd odpovedal sťažovateľke na jej sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní,
- 4. novembra 1999 bol krajskému súdu doručený návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia,
- 15. novembra 1999 krajský súd požiadal viaceré banky o poskytnutie informácie,
- 23. novembra 1999 odporca uplatnil námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi,
- 26. novembra 1999 krajský súd predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) spis na rozhodnutie o námietke zaujatosti,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 635/99 zo 7. decembra 1999 rozhodol, že zákonný sudca nie je z prerokúvania a rozhodovania napadnutej veci vylúčený,

- sťažovateľ podaním z 3. januára 2000 požiadal „o odstránenie prietáhov v konaní“,
- krajský súd uznesením sp. zn. 35 Cb 1/99 z 11. januára 2000 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia,
- 11. februára 2000 bolo krajskému súdu doručené odvolanie proti uzneseniu krajského súdu z 11. januára 2000 o vydaní predbežného opatrenia,
- 23. februára 2000 krajský súd vyzval odporcu, aby pod hrozbou zastavenia odvolacieho konania doplnil dôvody odvolania proti rozhodnutiu o nariadení predbežného opatrenia, dôvody odvolania boli krajskému súdu doručené 29. februára 2000,
- 1. marca 2000 krajský súd vyzval sťažovateľku, aby sa k dôvodom odvolania vyjadrila v lehote 8 dní, vyjadrenie sťažovateľky bolo krajskému súdu doručené 7. apríla 2000,
- 26. apríla 2000 krajský súd predložil najvyššiemu súdu spis s odvolaním na rozhodnutie,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Obo 89/2000 z 24. júla 2000 napadnuté uznesenie krajského súdu z 11. januára 2000 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- podaním zo 4. septembra 2000 odporca uplatnil námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 1137/2000 z 11. apríla 2001 vylúčil zákonného sudcu z prerokovania a rozhodovania veci,
- predsedníčka krajského súdu opatrením z 27. júna 2001 pridelila napadnutú vec na prerokovanie a rozhodnutie inej zákonnej sudkyňi, resp. senátu,
- 7. júna 2001 bola predsedníčke krajského súdu doručená sťažnosť, ktorou sťažovateľka namietala prietahy v napadnutom konaní,
- 31. októbra 2001 bol krajskému súdu doručený sťažovateľkin „*Návrh na zmenu návrhu na začatie konania a na zmenu okruhu účastníkov na strane odporcu*“,
- krajský súd uznesením z 23. júla 2002 pripustil, aby do konania na strane odporcu v II. rade pristúpila obchodná spoločnosť U., K., s. r. o.,
- krajský súd uznesením z 24. júla 2002 pripustil zmenu návrhu,
- krajský súd uznesením z 20. novembra 2002 zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia,

- krajský súd pojednávanie uskutočnené 4. marca 2003 odročil na 24. jún 2003 s tým, že sťažovateľka predloží „*dôkazy, ktoré sú potrebné o preukázaní aktívnej legitímácie navrhovateľa*“, a súčasne pripustil vzájomný návrh odporcu v I. rade, ktorým sa domáhal určenia, že zmluva o poskytnutí poradenských služieb nevznikla, resp. je neplatná,

- pojednávanie uskutočnené 24. júna 2003 bolo odročené na neurčito s tým, že ďalší termín pojednávania bude nariadený po predložení dokumentov osvedčujúcich aktívnu legitímáciu sťažovateľky,

- krajský súd uznesením z 3. novembra 2003 vyzval sťažovateľku, aby pod hrozbou odmietnutia návrhu predložila v lehote 20 dní originály dokladov, ktorými preukáže svoju aktívnu legitímáciu v prebiehajúcom konaní,

- sťažovateľka podaním doručeným krajskému súdu 21. novembra 2003 predložila požadované dokumenty,

- 19. januára 2004 krajský súd nariadil termín pojednávania na 24. február 2004,

- krajský súd na pojednávaní uskutočnenom 24. februára 2004 návrh sťažovateľky odmietol a vylúčil na samostatné konanie „*návrh odporcu v I. rade zo dňa 28. 2. 2003, ktorým žiada, aby súd určil, že Zmluva o poskytnutí poradenských služieb datovaná dňa 4. 9. 1997 uzavretá medzi navrhovateľom a odporcom v I. rade nevznikla, eventuálne, že súd určuje, že Zmluva o poskytnutí poradenských služieb datovaná dňa 4. 9. 1997 a uzavretá medzi navrhovateľom a odporcom v I. rade je neplatná*“,

- 26. júla 2004 bolo krajskému súdu doručené odvolanie sťažovateľky „*voči uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 35 Cb 1/99*“,

- najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 279/04 z 30. septembra 2004 zrušil uznesenie krajského súdu z 24. februára 2004 a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- krajský súd uznesením zo 7. januára 2005 zamietol návrh na zloženie zábezpeky na trovy konania,

- 26. januára 2005 bolo krajskému súdu doručené odvolanie odporcu proti uzneseniu krajského súdu, ktorým zamietol návrh na zloženie zábezpeky na trovy konania,

- 1. februára 2005 bol napadnutý spis spolu s odvolaním predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie,

- najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obo 37/05 z 28. júla 2005 napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie,

- krajský súd uznesením z 1. februára 2006 nariadil sťažovateľke zloženie zábezpeky na trovy konania,
- po doručení odvolania sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu z 1. februára 2006 bol spis 20. februára 2006 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 55/2006 z 27. júla 2006 uznesenie krajského súdu z 1. februára 2006 zmenil tak, že návrh na zloženie zábezpeky na trovy konania odmietol,
- proti uzneseniu najvyššieho súdu z 27. júla 2006 podal odporca 11. októbra 2006 dovolanie,
- 16. októbra 2006 krajský súd predložil spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obdo V 93/2006 z 27. septembra 2007 odmietol dovolanie odporcu,
- 5. februára 2008 krajský súd nariadil pojednávanie na 17. apríl 2008, ktoré sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti právneho zástupcu sťažovateľky, ktorému bolo odvolané splnomocnenie,
- 7. augusta 2008 bolo krajskému súdu doručené oznámenie nového právneho zástupcu sťažovateľky,
- 30. septembra 2008 krajský súd nariadil pojednávanie na 29. január 2009,
- krajský súd upovedomením z 27. januára 2009 oznámil účastníkom konania, že pojednávanie určené na 29. január 2009 sa odročuje na 25. jún 2009.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže

odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania, v ktorom s'ťažovateľka namieta zbytočné priet'ahy, je uplatnený nárok na zaplatenie istiny v sume 9 600 000 USD s prísl. z titulu náhrady škody, ktorá mala vzniknúť v súvislosti s porušením ustanovení zmluvy o poskytnutí know-how na využitie metódy „*Management by default*“ pri riadení nákladov služieb. Ústavný súd konštatuje, že napadnutá vec zo skutkového ani právneho hľadiska nevykazuje také črty mimoriadnej skutkovej alebo právnej zložitosti, ktoré by ospravedlňovali skutočnosť, že predmetné konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia.

2. Ústavný súd zo s'ťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a najmä z obsahu zapožičaného súvisiaceho spisu zistil, že s'ťažovateľka ako účastníčka napadnutého konania v procesnom postavení navrhovateľky, aj keď v malej miere, ale prispela k predĺženiu doterajšej doby posudzovaného konania tým, že vo veci podala väčší počet procesných návrhov (napr. návrh na zmenu návrhu na začatie konania, návrh na zmenu účastníkov na strane odporcu), o ktorých bolo potrebné rozhodnúť. Rovnako na ťarchu s'ťažovateľky treba pripísať aj to, že pojednávanie vo veci nariadené na 17. apríl 2008 sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti jej právneho zástupcu, ktorému bolo odvolané splnomocnenie. Uvedené skutočnosti ústavný súd zobral do úvahy v súvislosti s rozhodovaním o priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným priet'ahom, hodnotil samotný postup krajského súdu.

Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie bolo poznačené nesústredenosťou a neefektívnosťou procesného postupu krajského súdu. O neefektívnosti postupu krajského súdu svedčí skutočnosť, že hoci sťažovateľka podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia už 4. novembra 1999, o tomto návrhu bolo právoplatne rozhodnuté uznesením krajského súdu sp. zn. 35 Cb 1/99 až 20. novembra 2002, teda po viac ako troch rokoch. Zbytočné priet'ahy pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia uznal aj krajský súd vo svojej odpovedi na sťažnosť sťažovateľky z 20. januára 2009. V tejto súvislosti však ústavný súd nemôže nespomenúť, že dĺžku konania čiastočne ovplyvnila aj procesná nedisciplinovanosť odporcu, ktorého krajský súd musel vyzývať, aby pod hrozbou zastavenia konania doplnil dôvody odvolania proti rozhodnutiu o nariadení predbežného opatrenia. Uvedené konštatovanie však nezavaruje krajský súd zodpovednosti za vznik priet'ahov v napadnutom konaní.

Ústavný súd vo svojej judikatúre uviedol, že rozhodovanie o predbežnom opatrení nie je zákonnou prekážkou v konaní súdu vo veci samej (napr. II. ÚS 66/02, IV. ÚS 42/04), a súčasťou jeho štandardnej judikatúry je aj právny názor, podľa ktorého „... rozhodnutie o predbežnom opatrení neodstraňuje stav právnej neistoty, odstránenie ktorého je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Preto obdobie, v ktorom krajský súd konal len o predbežnom opatrení, je poznačené nečinnosťou v konaní vo veci samej.“ (III. ÚS 42/02).

Na pojednávaniach uskutočnených 4. marca 2003 a 24. júna 2003 krajský súd sťažovateľku opakovane vyzýval na predloženie dokumentov osvedčujúcich jej aktívnu legitimitáciu a uznesením sp. zn. 35 Cb 1/99 z 24. februára 2004 návrh sťažovateľky odmietol z dôvodu nepredloženia uvedených dokumentov.

Neefektívnosť a nesústredenosť postupu krajského súdu v tejto etape konania v súvislosti s jeho výzvami na predloženie dokumentov osvedčujúcich aktívnu legitimitáciu

sťažovateľky vyplýva aj z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 279/04 z 30. septembra 2004, ktorý uznesenie krajského súdu z 24. februára 2004 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a v odôvodnení okrem iného uviedol:

„... uznesením zo dňa 24. 2. 2004 odmietol prvostupňový súd návrh žalobcu s poukazom na ust. § 43 ods. 2 O. s. p., proti ktorému však v čase jeho rozhodnutia bolo odvolanie prípustné, lebo zák. č. 353/2003 z 10. 7. 2003 účinného od 1. 9. 2003 sa zmenilo znenie § 202 ods. 3 písm. 1/ O. s. p. tak, že proti uzneseniu, ktorým, sa rozhodlo podľa § 43 ods. 1 O. s. p. nie je odvolanie prípustné, avšak v tejto veci o taký prípad nešlo. Odvolací súd konštatoval, že účastník sa spravoval nesprávnym poučením súdu, jeho odvolanie bolo posúdené s poukazom na ust. § 204 ods. 2 O. s. p. a zistil, že prvostupňový súd v napadnutom uznesení uviedol, že dôkazy na preukázanie právnej subjektivity žalobcu, ktorých doloženie žiadal, neboli predložené. Zo spisu z čísla listov 515 a nasl., č. l. 523, č. l. 524 a č. l. 598 a nasl. vyplýva, že požadované, dôkazy – výpis z registra žalobcu – úradne osvedčená fotokópia originálu, opatrená apostille Ministerstva spravodlivosti SR č. 13251-13252/2003, doklad o tom, že Dr. G. I. je osobou oprávnenou podať návrh na začatie konania pred súdom – úradne overená fotokópia originálu, opatrená apostille Ministerstvom spravodlivosti SR, originál vyhlásenia, že v USA - štát D. zakladateľ C. založil spoločnosť žalobcu, a že Dr. I. bol dňa 25. 3. 1997 menovaný za riaditeľa – úradne, osvedčená fotokópia originálu, opatrená apostille. MS SR ako aj potvrdenie Ministra zahraničných vecí štátu D. o založení spoločnosti A. – tiež v úradne overenej fotokópii originálu opatrenou apostille MS SR a taktiež založil doklad o založení miestnej príslušnosti prvostupňového súdu – Zmluvu o poskytnutí poradenských služieb zo dňa 4. 9. 1999, z čl. VI bodu 1 z ktorej vyplýva, že v prípade vzniku sporov platí Slovenské právo a tieto rieši príslušný súd so sídlom v B. Odvolací súd je toho názoru, že ide – o riadne overené doklady obsahujúce apostille, na základe ktorých možno vyvodit' záver, že žalobca má právnu subjektivitu, je spôsobilý byť účastníkom konania (§ 19 O. s. p.), má procesnú spôsobilosť (§ 20 O. s. p.) ako aj oprávnenie na splnomocnenie zástupcu (§ 22 až § 31, § 34 ods. 2 O. s. p.). Z uvedeného vyplýva, že prvostupňový súd nemal dôvod odmietnuť návrh z dôvodov v uznesení uvedených, keďže požadované doklady doložené boli, a preto odvolaniu vyhovel, napadnuté uznesenie podľa § 221 ods. 1 písm. c/ a ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie v merite veci.“

Krajský súd podľa názoru ústavného súdu postupoval neefektívne a nesústreďene aj pri rozhodovaní o návrhu na zloženie zábezpeky sťažovateľkou na trovy konania odporcov v I. a II. rade. Uznesením krajského súdu zo 7. januára 2005 bol návrh na zloženie zábezpeky zamietnutý, pričom o uvedenom návrhu bolo právoplatne rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 55/2006 z 27. júla 2006. V odôvodnení predmetného uznesenia sa okrem iného uvádza:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací prejednal odvolanie navrhovateľa podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 písm. c/ O. s. p. a napadnuté uznesenie prvostupňového súdu podľa § 220 O. s. p. zmenil tak, že návrh, na zloženie zábezpeky na trovy konania odporcu I. a II. zamietol. Vychádzal pritom zo záverov a z právneho názoru, ktorý vyslovil odvolací súd vo svojom uznesení 3 Obo 37/05 zo dňa 28. 7. 2005. Týmto uznesením odvolací súd na odvolanie odporcu I. a II. zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 7. 1. 2005, č. k. 35 Cb 1/99-654 a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dôvodoch svojho zrušujúceho uznesenia odvolací súd uviedol, že v konaní o peňažné plnenie s medzinárodným prvkom žalovaní podľa § 51 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb. podali návrh, aby súd uložil žalobcovi povinnosť zložiť zábezpeku za trovy konania. V odseku 2 citovaného ustanovenia sú stanovené dôvody, kedy súd nemôže zábezpeku uložiť. Súd prvého stupňa svoje zamietajúce rozhodnutie odôvodnil existenciou skutočností uvedených v § 51 ods. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb., podľa ktorého zábezpeku nemožno uložiť, ak návrh na zloženie bol podaný až keď odporca vo veci konal alebo urobil procesný úkon, hoci už vedel, že navrhovateľ nie je slovenským občanom alebo, že slovenské občianstvo stratil. Odvolací súd ďalej uviedol, že predmetom odvolacieho konania bolo vyriešenie otázky, či ustanovenie § 51 ods. 2 písm. a/ je možné aplikovať aj pre právnické osoby. Poukázal na to, že Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom subjekty práva označuje, najmä výrazmi cudzinec, osoba, slovenský občan a právnická osoba. Pri riešení tohto problému vychádzal z ustanovenia § 32 zákona č. 97/1963 Zb. a na základe analógie dospel k záveru, že ak by mal zákonodarca v úmysle, aby stanovenie § 51 ods. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb. platilo aj pre právnické osoby, výslovne by to uviedol, prípadne by použil iný výraz. Dospel potom k záveru, že žalobca je cudzinec, zahraničná právnická osoba, preto súd prvého stupňa pochybil, keď postupoval podľa ustanovenia § 51 ods. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963

Zb. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, teda vo svojom uznesení 3 Obo 37/05 zo dňa 28. 7. 2005 vyslovil právny názor, že postup súdu prvého stupňa, ktorý svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 51 ods. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb., nie je správny, pretože toto ustanovenie sa nevzťahuje na právnické osoby. Keďže odsek 2 citovaného ustanovenia § 51 vylučuje prípady, kedy nemožno zábezpeku uložiť podľa odseku 1, treba si právny názor odvolacieho súdu v citovanom uznesení vyložiť tak, že súd prvého stupňa pochybil, keď svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 51 ods. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb., pretože toto ustanovenie sa nevzťahuje na právnické osoby, ale iba na osoby fyzické, potom mal súd návrh odporcov I. a II. zamietnuť z dôvodu, že ustanovenie § 51 nie je možné v danom prípade aplikovať vôbec, pretože ak by malo platiť aj pre právnické osoby, zákonodarca by to výslovne uviedol, prípadne by použil iný výraz. Prvostupňový súd nevyklúčil aplikáciu tohto ustanovenia na právnické osoby. Svoje rozhodnutie založil na tom, že nie sú splnené podmienky na zloženie zábezpeky, kým odvolací súd vyslovil iný právny názor, ktorý aplikáciu ustanovenia § 51 na daný prípad vylúčil, lebo bol toho názoru, že pre právnické osoby neplatí. Keďže v danej veci odvolací súd už právny názor vyslovil, je potrebné z neho aj v rámci tohto odvolania vychádzať. Odvolací súd preto vzhľadom na dôvody svojho skoršieho právneho názoru rozhodnutie prvostupňového súdu zmenil a návrh odporcov I. a II. na zloženie zábezpeky na trovy konania zamietol.“

Ústavný súd na záver hodnotenia postupu krajského súdu konštatuje, že napriek tomu, že v doterajšom priebehu napadnutého konania sa súdny spis nachádzal viac ako dva a pol roka na najvyššom súde, z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľky nebola odstránená ani po uplynutí viac ako desať rokov od začiatku konania.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Cb 1/1999 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 300 000 € (9 037 800 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že nečinnosť súdnych orgánov v nej vyvolala značnú nedôveru v podnikateľské prostredie v Slovenskej republike a v konečnom dôsledku aj obmedzila rozvíjanie svojich podnikateľských aktivít.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 35 Cb 1/1999 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä nesústredenú a neefektívnu činnosť krajského súdu opísanú v časti III v bode 3 tohto nálezu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 € (75 315 Sk) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. V. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 € (20 950 Sk). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 x 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 245,70 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2009